Hünkâr Hacı Bektaş Veli Dergahı ve Anadolu’daki Alevi Ocakları

Prof. Dr. Ali YAMAN

30.11.2019

Frankfurt

Rahmetli babacığım da içinde de olmak üzere yüzyıllardır Anadolu ve çevresindeki coğrafyalarda Hak Muhammed Ali Yolu'nu yaşatmaya çalışan bütün Ehl-i Beyt aşıklarına şükranlarımı ifade etmek istiyorum.

TÜRKİYE'DE ALEVİLİK ARAŞTIRMALARININ SORUNLARI

1.Yöntem sorunları:
Araştırma soruları, Araştırmacılar, İzlenen Metod.

2.Tarihsel Süreç:
(Örneğin, oluşum Arap Yarımadası mı, Orta Asya mı Anadolu mu?)

3.Toplumsal tabanı:
Etnik ve sosyolojik (Merkez-Çevre, Alevi-Bektaşi) arka plan.

4.Teolojik arkaplan:
Sözlü gelenek ağırlıklı bu teolojik arkaplanın oluşum süreci. Bu sürece etki eden gelişmeler. Alevilik teolojisinin esasları.

1994-1998 yıllarında kütüphanelerdeki taramalarım sırasında hazırladığım

Alevilik Bektaşilik Bibliyografyası

kitabım ile bu yetersizliği daha iyi bir şekilde görme imkanım oldu.

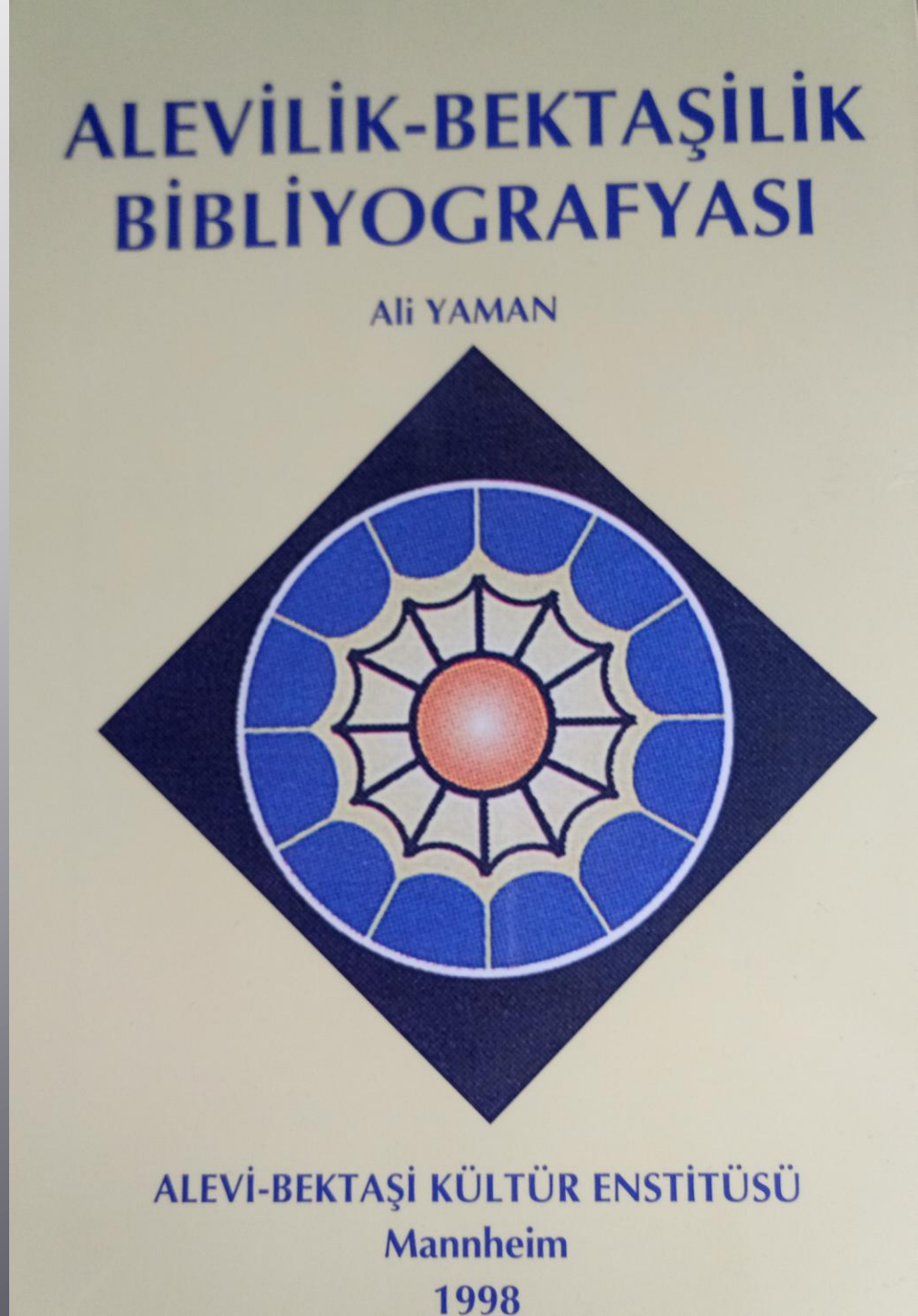

Türkiye'deki Üniversitelerde Yapılan Tezler 1990-2008

Yıl	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
1990	1	-	1
1991	-	-	-
1992	1	1	2
1993	2	1	3
1994	2	1	3
1995	2	-	2
1996	5	1	6
1997	5	-	5
1998	3	4	7
1999	9	1	10
2000	5	1	6
2001	6	3	9
2002	10	2	12
2003	6	6	12
2004	10	1	11
2005	10	2	12
2006	16	2	18
2007	8	1	9

KÖKEN TARTIŞMALARI

Kimileri Hıristiyanlıkla Aleviliği ilişkilendirirken, American Missionary Herald, 1860: 345),

kimi onu "...Alevilik *İslam dışıdır*..." diyerek,

Kimiv Alisiz Alevilik: İslamda Özgürleşme Arayışı?, kimisi Sümerler, Hititler, Luvi Kültürü, Aluvilik, Alevilik,

Geleneksel Aleviliği yaşayanlar ise "*İslam'ın özü*" olarak yorumladı.

KÖKEN TARTIŞMALARI

Besim Atalay: Türklere mahsus bir tarikat.

Irene Melikoff: Türk Halk Dini.

Nuri Dersimi: Zerdüşt inanışına bağlı Kürtlerin Alevileşmesi.

Matti Moosa: Gulat mezhepler/Aşırı Şiilik.

Böylece farklı farklı Alevilik tanımları ortaya çıkmıştır:
“*Mezheptir, meşreptir, dindir, tarikattır, yoldur, yaşam biçimidir.*

PROF. OCAK'A GÖRE

Alevi-Bektaşi inançlarının kökenleri hakkındaki tezleri
"*1. Şiilik tezi,*

2. Şamanizm tezi,

3. Eski Ortadoğu ve Anadolu kültürleri tezi,

***4. Senkretist (Syncretiste) tez* " olarak dört ana grup altında ele almaktadır.**

KÖKEN SORGULAMALARI: KÖPRÜLÜ VE ALEVİLİK
DOÇ. DR. MARKUS DRESSLER

1. Aleviler: Şii

2. Aleviler: Ehl-i Beyt Sevdalıları

3. Aleviler: Müfrit Şii

4. Aleviler: Heterodoks Anadolu Türkleri

5. Aleviler: Ocak-Merkezli Kızılbaş Türkler

Kaynak: Markus Dressler, Türk Aleviliğinin İnşası, Oryantalizm, Tarihçilik, Milliyetçilik ve Din Yazımı, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016, vii.

Alevilik Tartışmalarının Temelinde Yatan Etkenler

1. Türkiye'nin izlediği devletçi Sünni Hanefi din politikalarıdır.
2. Aleviliğin geçmişten gelen dağınık coğrafi ve kozmopolit etnik yapılanması ve daha da önemlisi sosyo-ekonomik kırsal yapılanmasıyla henüz Aleviliğin geleneksel ve daha çok sözlü kültüre dayalı anlayışını yazılı ve sistematik hale getirebilmekten uzaktır.
3. Kürt sorunu da İslamsız ve Alisiz Alevilik tartışmalarını zinde tutmakta, geleneksel Alevi inancına mesafeli hale gelen Alevilerin Kürt hareketini desteklemesi daha mümkün hale gelmektedir.
4. Özellikle Afganistan'da Taliban, 11 Eylül saldırıları sonrası El-Kaide ve Arap Baharı sonrasında IŞİD'in ortaya çıkışıyla dünyada yaygınlaşan olumsuz İslam imajı da Aleviliğin "İslam dışı ve Alisiz Alevilik" propagandasını daha anlamlı ve etkili kılmaktadır.

Malatya, Arapgir, Onar Köyü'nde Eski Cemevi Girişi
Ehl-i Beyt'e muhabbet eden Aleviler gizli ibadet edebildiler.

Tokat, Keçeci Baba Dergahı’na Gelen Canlar Lokma Duasında

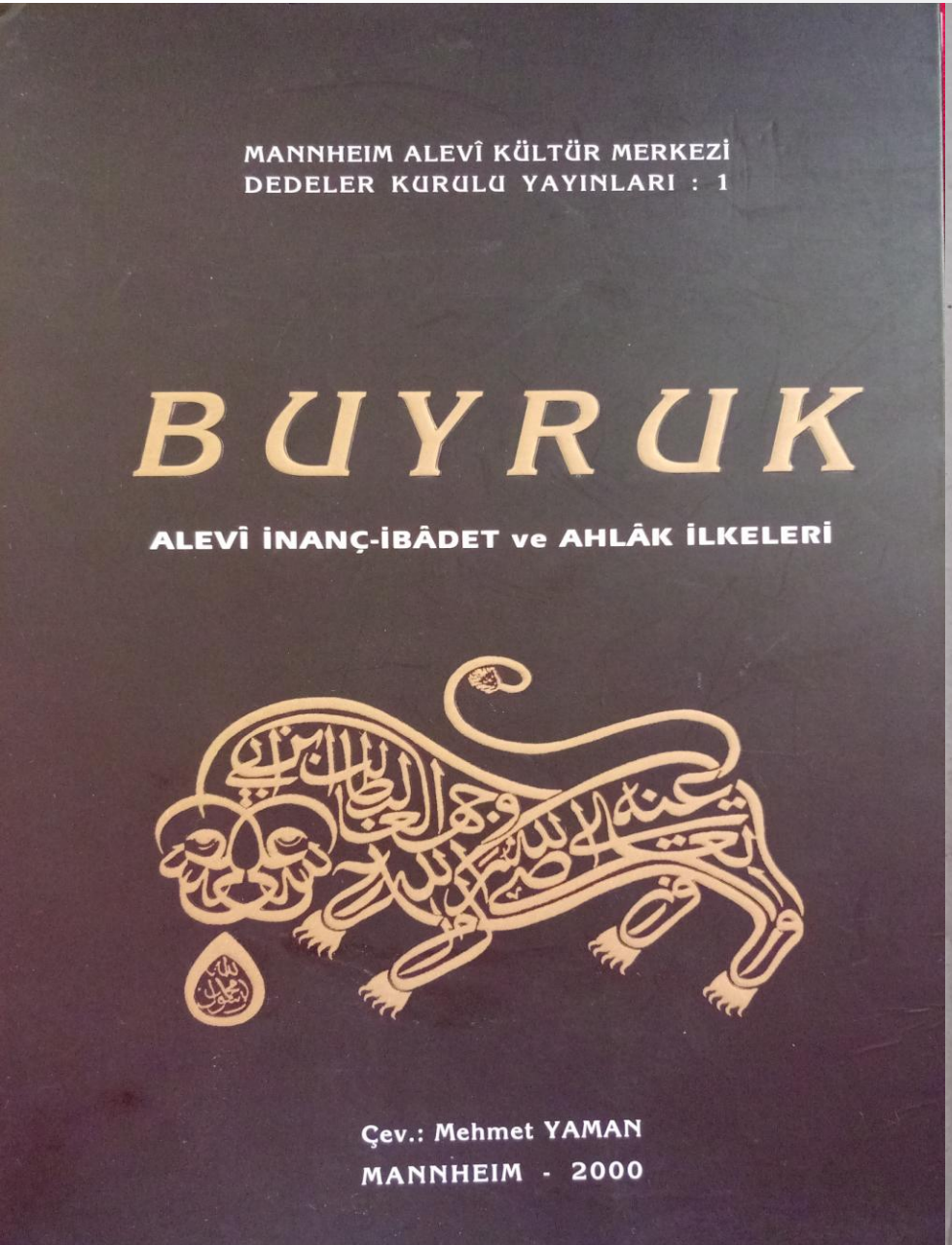

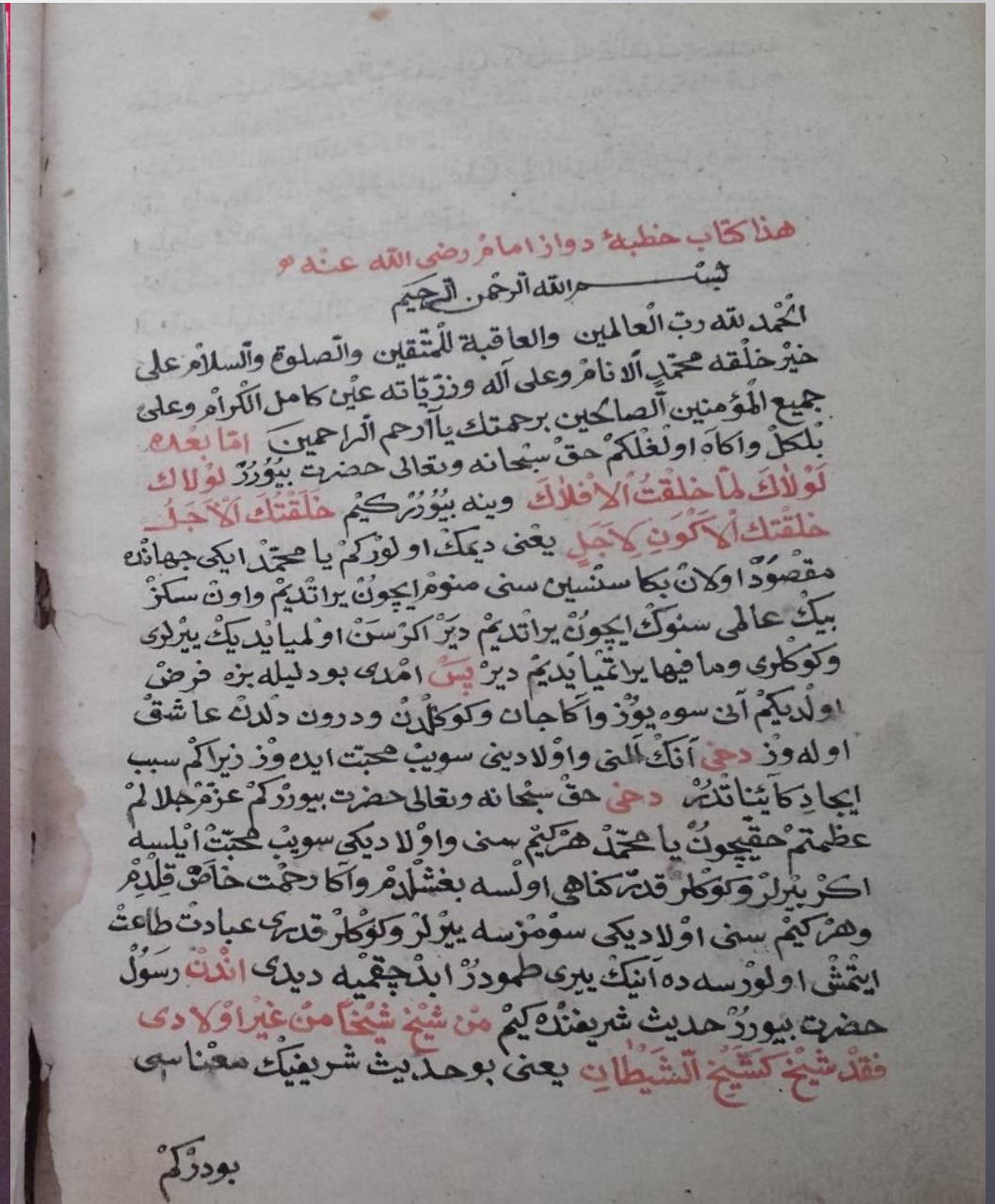

هذا كتاب خطبهٔ دوازامام رضی الله عنه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين والصلوة والسلام على
خير خلقه محمد الانام وعلى آله وذريّاته عين كامل الكرام وعلى
جميع المؤمنين الصالحين برحمتك يا ارحم الراحمين اما بعده
بلكل واكاه اولغلكم حق سبحانه وتعالى حضرت بيورور لولاك
لولاك لما خلقت الافلاك وينه بيورركيم خلقتك الاجل
خلقتك الاكون لاجل يعنى ديمك اولوركم يا محمد ايكى جهاننه
مقصود اولان بكا سنسين سنى منوم ايچون يراتديم واون سكز
بيك عالمى سنوك ايچون يراتديم ديركرسن اولميايديك يرلرى
وكوكلرى وما فيها يراتميايديم ديرپس امدى بو دليله بزه فرض
اولديكم آنى سوه يوز واكاجان وكوكلدن ودرون دلدن عاشق
اوله وز دخى آنك آلنى واولادينى سويب محبت ايده وز زيراكم سبب
ايجاد كائناتدر دخى حق سبحانه وتعالى حضرت بيوردكم عزم جلالم
عظمتم حقيچون يا محمد هركيم سنى واولاديكى سويب محبت ايلسه
اكر يرلر وكوكلر قدر كناهى اولسه بغشلدم واكا رحمت خاص قلدم
وهركيم سنى اولاديكى سومزسه يرلر وكوكلر قدرى عبادت طاعت
ايتمش اولورسه ده آنيك يرى طموردر ابدچقميه ديدى اندن رسول
حضرت بيوردر حديث شريفنده كيم من شيخ شيخا من غير اولادى
فقد شيخ كشيخ الشيطان يعنى بو حديث شريفيك معناسى

بودركم

BUYRUK:
Aleviliğin Geleneksel İnanç Kitabı
(Rahmetli Babacığım Mehmet Yaman Dede Arşivinden, Hıdır Abdal Sultan Ocak)

Pir-i Türkistan Ahmet Yesevi ve Yesevilik
Türkistan’da Alevilik İzleri

Türkistan’da Alevilik İzleri

İmam Ali’nin Ziyaretgahı (Fergana Vadisi-Şahmerdan)

Şahmerdan Baba (Güney Kazakistan)

Şah İsmail Hatayi ve Safevilik

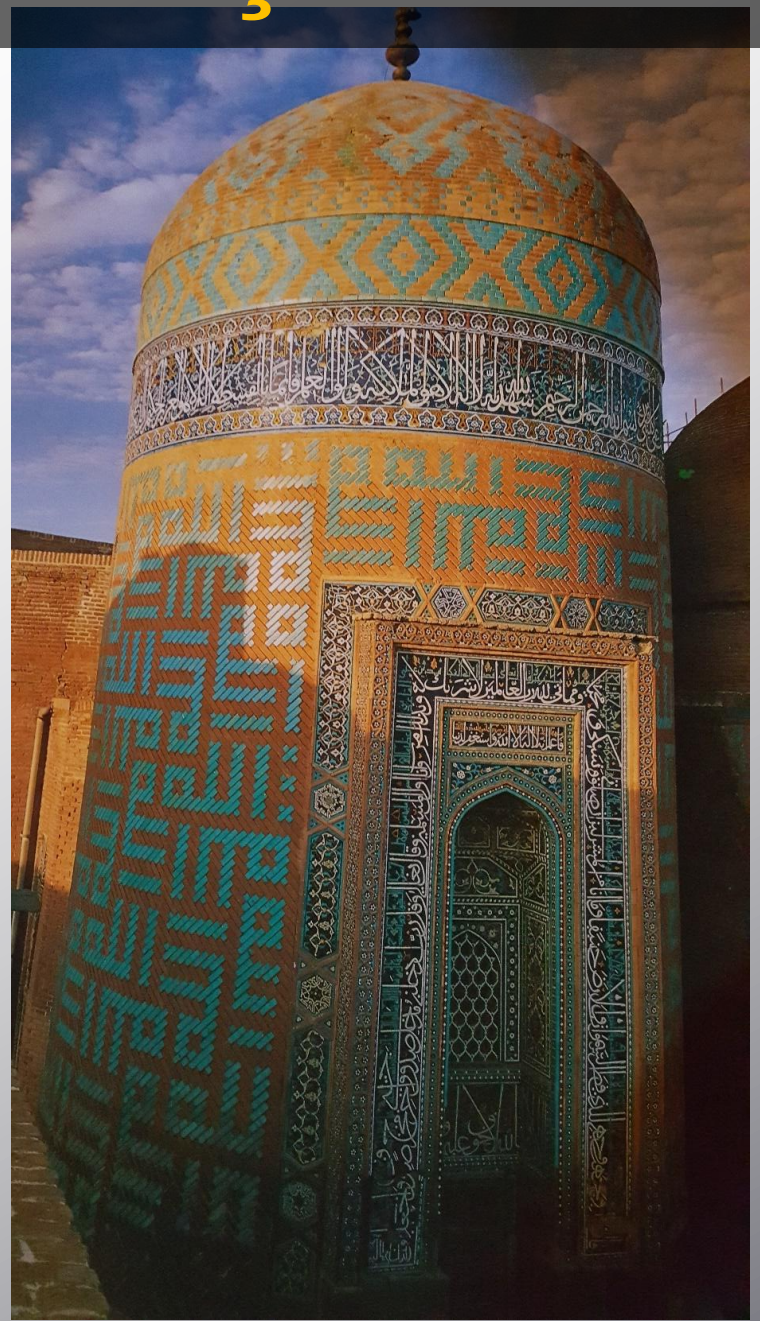

BİR KIZILBAŞ OZAN OLARAK ŞAH İSMAİL HATAYİ

HAZRET-İ MUHAMMED’in son peygamber olduğu inancını şöyle anlatıyor:

Gel benim fahrı-i cihanım işte canım Mustafa

İki Cihan sultanısın padişahım Mustafa

Şah Hatayi bu beytinde. “Hz Muhammed’in cihanının övüncü,

İki Cihan Sultanı kendisinin de padişahı olduğunu” söylüyor.

Hazret-i MUHAMMED’in Hak Peygamber, Hazretler-i ALİ’nin müminlerin önderi, yiğitlerin şahı ve Allah’ın arslanı olduğunu şöyle anlatıyor Şah Hatayi:

Ali şir-i Huda’dır Şah-ı Merdan
Muhammed Hakk’a peygamber gelübdür

Alevilerin MUHAMMED – ALİ’ye ezelden beri sevgiyle bağlanıp İKRAR verdiklerini, yolun esasının MÜSAHİPLİK olduğunu, İKRAR verdikten sonra dönenlerin YEZİT – MERVAN olduğunu şöyle anlatıyor.

Şah Hatayi:

Biz ol zatız ezelden var oluptur
Muhammed’le Ali’ye yar kervandır

HATAYİ’m ikrardan dönen Mervan’dır
Gaziler dergaha giden kervandır

Müsahib dindir mürebbi imandır
Bir er bu dergaha yeder bulmalı.

ALEVİLİK TARİHİNİN ANADOLU'DAKİ DÖNÜM NOKTALARI
Ali, Ehl-i Beyt Odaklı İnanç Topluluğu olarak Aleviler

1.BABAİLER AYAKLANMASI (1239-1240):

Şeyh Bedreddin Olayı (1416): Babailer Ayaklanması Anadolu, Şeyh Bedreddin Ayaklanması ise Balkanlar'da Aleviliğin altyapısını oluşturmuştur.

2.OSMANLI-SAFEVİ ÇATIŞMASI (-1514-):

(Anadolu'da Türkmenler üzerinde güç mücadelesi)

3.CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-):

Kentleşme, Sekülerleşme, Gelenekten Kopuş, Etnik-dini homojeniteden uzaklaşma. Yeniden Canlanma.

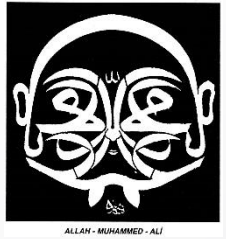

Medet Allah Ya Muhammed Ya Ali
Bizi dergâhından mahrum eyleme
Pirim Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli
Bizi dergâhından mahrum eyleme

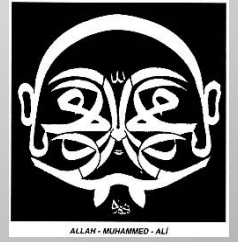

Anadolu’da Alevilik meselesinin doğru bir şekilde anlaşılabilmesi, ancak tarihsel süreç içerisindeki gelişmeler ve onu yüzyıllardır yaşatan sosyal kurumların anlaşılmasıyla olanaklıdır.

Her sosyal yapı gibi Alevilik de geçmişten günümüze yaşanan siyasal, sosyo-ekonomik ve tarihsel dönüşüme paralel olarak değişmektedir.

Alevilik bir inançtır ve kendini Alevi olarak tanımlayan kişilerin ortak özelliği bu inancı benimsemiş olmalarıdır. Pek çok diğer inanç sisteminde olduğu gibi Alevilik yalnızca tek bir dili konuşan ve kendini tek bir “etnik” grubun mensubu gören kişilerle sınırlı değildir.

Alevi topluluklar yüzyıllardır coğrafi mekân olarak Orta Asya’dan Orta Doğu ve Balkanlar’a kadar uzanan çeşitli bölgelerde yaşamışlar, başka inanç ve kültürlerle de etkileşim halinde bulunmuşlar, bu süreçte Alevilik söz konusu bölgelerde yaşayan farklı topluluklar arasında da benimsenmiştir.

ALEVİLİK'TE OCAKLAR VE DERGAHLAR

Anadolu ve Balkanlar'da Alevilik, daha gelişmiş çevrelerde tekkeler, dergahlar, zaviyeler şeklinde, daha kırsal muhitlerde ise Ocaklar şeklinde örgütlenmiştir.

Cumhuriyet dönemi öncesindeki inanç örgütlenmesi böyle iken daha sonra bu inanç merkezleri giderek eski işlevlerini yitirmişlerdir.

Aleviler arasında bu kurumların yerini bugün kentlerde, dernekler, vakıflar, federasyonlar, konfederasyonlar, Cemevleri ve Alevi Kültür Merkezleri şeklinde kurumlar almışlardır.

ALEVİ-BEKTAŞİ DERGAHLARI

Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı

Behey yezid bize Kızılbaş dersin
Bahçede açılan gül de kırmızı (Derviş Ali)

Behey Yezid benim ile davan ne
Hüseyniyim Bektaşiyim ne dersin (İsmail)

Ahmet Eflaki’nin (Öl. 1360) Menakıb’ül Ârifîn

Konya’da Mevlana’nın oğlu Sultan Veled ile görüşen ve onun oğlu Arif Çelebi’nin öğrencisi

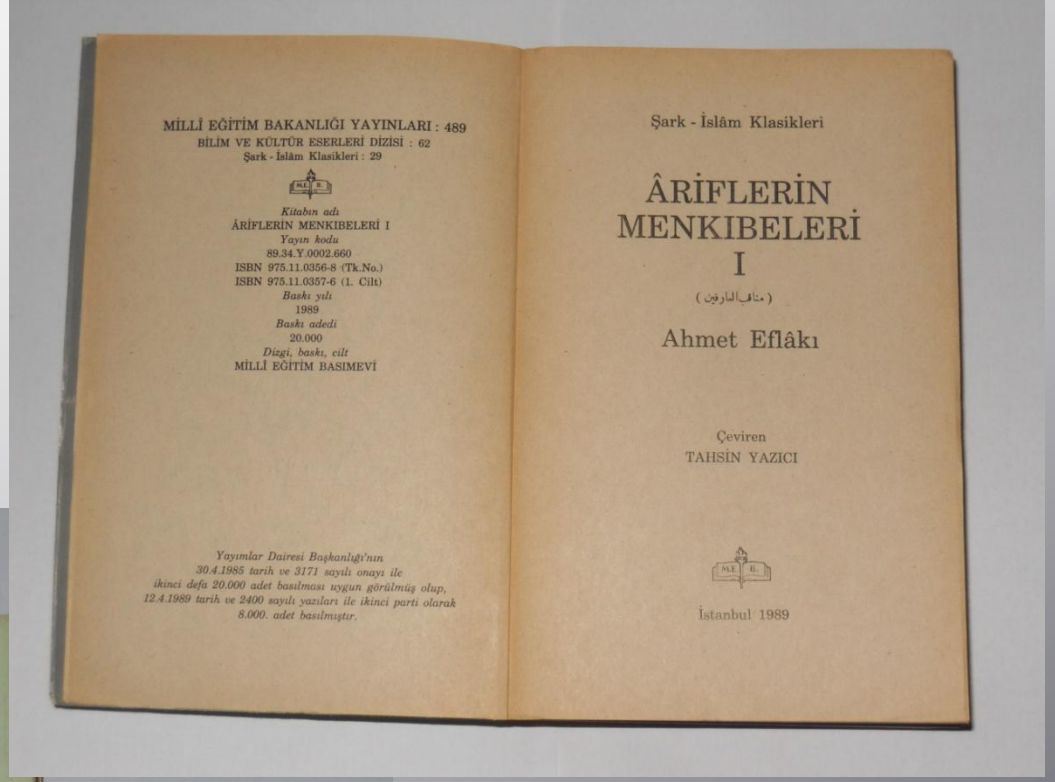

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI : 489
BİLİM VE KÜLTÜR ESERLERİ DİZİSİ : 62
Şark - İslâm Klasikleri : 29

Kitabın adı
ÂRİFLERİN MENKIBELERİ I
Yayın kodu
89.34.Y.0002.660
ISBN 975.11.0356-8 (Tk.No.)
ISBN 975.11.0357-6 (1. Cilt)
Baskı yılı
1989
Baskı adedi
20.000
Dizgi, baskı, cilt
MİLLİ EĞİTİM BASIMEVİ

Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 30.4.1985 tarih ve 3171 sayılı onayı ile ikinci defa 20.000 adet basılması uygun görülmüş olup, 12.4.1989 tarih ve 2400 sayılı yazıları ile ikinci parti olarak 8.000. adet basılmıştır.

Şark - İslâm Klasikleri

ÂRİFLERİN MENKIBELERİ I

(مناقب العارفين)

Ahmet Eflâkı

Çeviren
TAHSİN YAZICI

İstanbul 1989

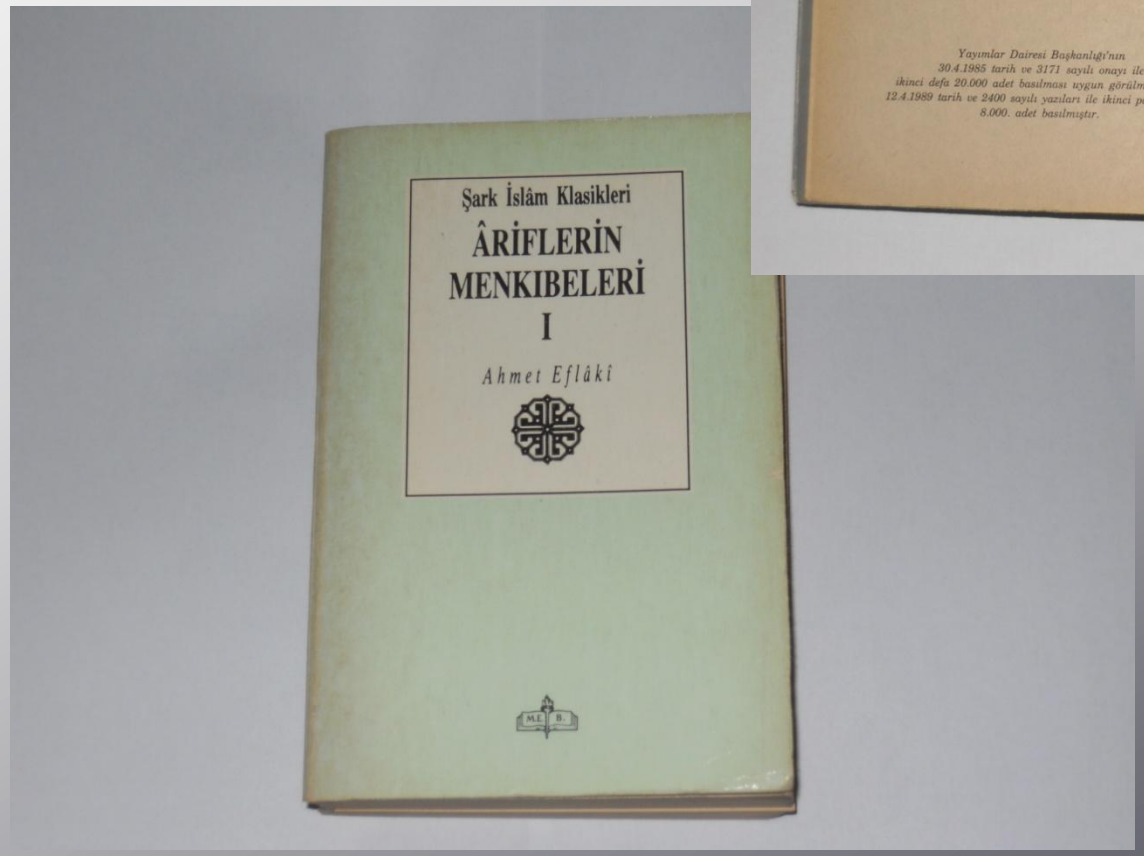

Velilerin hallerini inkârda inadediyordu. Bir Kurban bayramı arifesinde birdenbire Mevlânâ'ya tesadüf etti. Mevlânâ onun elini tutup meydanın kapısından dışarı çıktı. Onu hiç kimsenin bulunmadığı bir halvete götürdü ve «Bak» dedi. Dânişment bakınca kendini Arafat dağında lebbeyk, lebbeyk (buyurun, buyurun) diyen hacılar arasında gördü. Şaşkınlığından sersemleyip bir nara attı ve kendinden geçti. Mevlânâ hazretleri onu bırakıp gitti. Zavallı dânişment o yokluk girdabından kendine geldiği vakit, Mevlânâ hazretlerinin gitmiş olduğunu gördü. Feryâdederek medreseye geldi ve bu hali dostlara anlattı. Tam bir samimiyet ve gerçek bir iykanla candan itikadedenlerden oldu. Bu beklenilmiyen yardımdan ve şahlara yaraşır iltifatlardan dolayı şükürler edip şükraneler verdi. Şiir:

«Belki birdenbire Tanrı tarafından bir inayet erişir. Ben böyle beklenilmiyen inayetlerin kölesiyim».

H i k â y e. — Faziletle süslenip bezenmiş doğru râviler şöyle rivayet ittiler ki: Baba Resul'ün haşlarından olan Hacı Bektaş-ı Horasanî, Rum ülkesinde belirmişti. Bir cemaat ona (Baba Resulüllah = Tanrı'nın elçisi baba) diyordu. Hacı Bektaş'ın marifetle dolu bir kalbi vardı. Fakat şeriate uy-

muyordu. Nakibi şeyh İshak'ı birkaç müritle birlikte Mevlânâ'nın yanına gönderdi ve Mevlânâ'dan «Ne iştesin, ne istiyorsun, dünyada kıyameti kopardın» diye sordurdu. Buna sebep de dünyanın bütün büyük ve küçüklerinin Mevlânâ hazretlerine teveccüh etmeleri idi. Bütün şeyhler ve emîrler Mevlânâ'nın sözlerini işitmekten lezzet alıyorlardı. Birçok mukallit müritler de kendi dalgın şeyhlerinden yüz çevirip bu hakikati arıyan ve onu tasdik eden hanedanın kulu ve müridi olmuşlardı. İşte bu hali kıskanma onlara çok işliyordu. Kıskançlık yüzünden her taraftan her rasgelen onun aleyhine sözler söylüyor, nükteler savuruyor ve onu ayıplıyorlardı. Yine «Eğer aradığını buldunsa sus, bulmadınsa dünyaya attığın bu gürültü nedir? Kendini insan oğullarının manzuru yaptın. Halkın bu kadar hanumanını birbirine kattın» denilmişti. Nitekim buyurmuştur. Şiir:

«Başımızı ayak yapıp Ceyhun tarafına doğru koşuverdik. Biz dünyayı birbirine kattık ve sonra aradan fırlayıp çıktık. O Leylâ'nın Mecnunlarının sınırına gittiğimiz vakit binek hayvanımız serkeşlik etti. Biz Mecnun'un sınırlarını da aştık ilâh...»

Güvercin donunda oturur
Taşlar şehadet getirir
Cümle çiğleri pişirir
Pirim Hacı Bektaş Veli

Bahçede gördüm gülünü
Erenler sürdü demini
İmam Rıza’nın torunu
Pirim Hacı Bektaş Veli
...
Pir Sultan’ım gerçek veli
Geçmem ben şunlardan belli
Doksan bin Horasan eri
Pirim Hacı Bektaş Veli

Gece gündüz hayaline dönerim
Bir gece rüyama gir Hacı Bektaş
Günahkarım günahımdan bezerim
Özüm dara çektim sor Hacı Bektaş

Derdimin dermanı yaremin ucu
Dört güruh mevcuttur güruh-u naci
Belinde kemeri başında tacı
Yüzünden balkıyor nur Hacı Bektaş
....
Kul Himmet Üstadım eyler niyazı
Pir Sultan yolundan ayırma bizi
Yarın mahşer günü isterim sizi
Muhammed önünde car Hacı Bektaş

Ocakzade İcazetnamelerinde Hacı Bektaş-ı Veli

Alevi Ocakzadelerinden Kara Baba Evladına Verilen İcazetname

Allaha Hamdü sena ve Resulune salat-ü selam'dan sonra icazetname şöyle devam ediyor:

"...fi tarikat-is-salik El-hac Bektaş Veli ve onun mürşidi Sultan Hace Ahmet Yesevi (Rahmetullahi Aleyh) bin Muhammed Hanefi bin İmam Ali fi-tarikat-is-salik Hace Ahmet Yesevi ve onun mürşidi İmam Ali bin Musa Rıza ve onun mürşidi Musa-i Kazım ve onun mürşidi İmam Cafer Sadık ve onun mürşidi Muhammed Bakır ve onun mürşidi İmam Zeynel-abidin ve onun mürşidi Hz. İmam Hüseyin ve onun mürşidi İmam Ali (K.V.) ve onun mürşidi Sultan-ı Fahr-i Kainat ve mefhar-i mevcudat Muhammed Mustafa (S.A.) ve onun mürşidi Cebril-i Emin ve onun mürşidi peyk-i Huday-i Rabbülâlemin (C.C.)

Yüce Tanrı'nın yardımı ile tamamlandı.

Bu icazetnamenin yazılmasının sebebi şudur ki,

Aziz ceddim, ariflerin sultanı, aşıkların burhanı Hz. Hünkâr Hacı Bektaş Veli (K.S.) hazretlerinin Asitanesine Kara Baba Sultan Evladından İbrahim Halife bin Mahmud Halife yüz süre gelip tarik-i evliyayı kabul kılıp eline sofra ve çerağ ve seng-i tığ ve icazet ve inabet verildi ve halifelik ve şeyhlik safa nazar olundu ve dahi havalet verildi: Mürid tutuna ve muhib edine ve tarik-i evliyayı zinde tutup tarik'dan taşra bulduğunun hakkından gele. Tarikat erenleri buna mani ve dafi olmayalar, şöyle bileler. Emr-i mürşide inkıyad eylesinler. Vesselamü âla menıttebeal-Hüda. Sene 1217

Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı

Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı

Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı

Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı

Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı

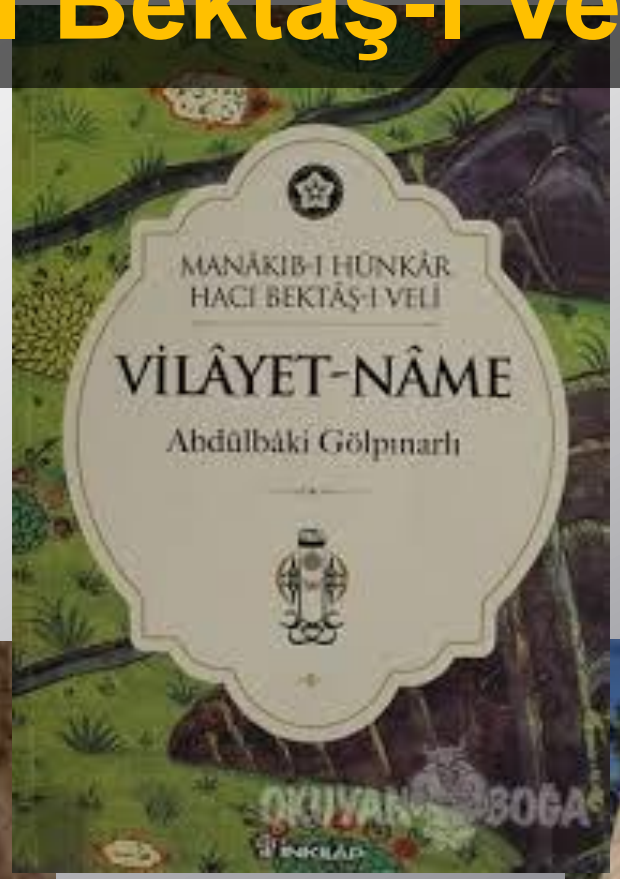

Abdal Musa Sultan Dergahı-Antalya (14. Yüzyıl)

Şahkulu Sultan Dergahı-İstanbul

Karaca Ahmet Sultan Dergahı-İstanbul (14. Yüzyıl)

ALEVİ OCAKLARI

Ocak Sistemi: Geleneksel Yapılanma

“Ocak” terimi, Alevilerde dinsel hizmetleri gören Dedelerin aileleri ve bu aileler çevresinde oluşan organizasyonu ifade etmektedir. Alevilerde her dede ve talip ailesi bir ocağa dahildir. Dede’nin de talibin de soyu “evlad-ı Resul ve Muhammed Ali’ye” uzanan, “pir”i veya aynı anlamda kullanılmak üzere “mürşidi” olmalıdır. Demek oluyor ki esas olarak Ocak sistemi dışında bir Alevi düşünülemez. Herkesin dede olsun, talip olsun bu sistem içinde belirlenmiş bir konumu söz konusudur.

Anadolu’daki Aleviler yüzyıllardır inanç önderlerini *“dede, baba, pir, mürşid, seyyid” gibi çeşitli adlarla* adlandırmışlardır. Alevi köylerinde toplumun özellikle dinsel alandaki lideri Dedelerdir. Dedelerin sahip olduğu işlevler ve güçleri onları Alevilik’te çok özel bir konuma getirmektedir. Geçmişte toplumsal düzeni sağlayan kurum ve kuralların oluşumu ve uygulanmasında onların çok önemli bir yere sahip olduklarını söyleyebiliriz. Dedelerin sahip oldukları yetkiler ve yaptırım güçleri cemaatin iç sosyal düzenini sağlayan çok etkili bir güç olmuş ve bu şekilde farklı bölgelerde yaşayan Alevi topluluklar, aynı gücün yani Dede ailelerinden oluşan Ocak sisteminin sıkı kontrolü altında yaşamışlardır. Yine Ocak Sistemi, eğitim ve hukuksal işlevleri ile de Anadolu’daki Alevileri yüzyıllarca dış dünyaya karşı koruyan bir rol de üstlenmiştir.

Genel olarak ifade etmek gerekirse Dedelik Kurumu üçlü bir hiyerarşiye dayanmaktadır. Mürşid, Pir ve Rehber. Kimi bölgelerde bu hiyerarşi Pir ve Mürşid'in sıralamada yer değiştirmesi şeklinde de olabilmektedir. Yani -1. Pir, 2. Mürşid, 3. Rehber- şeklindedir.

Bu yapılanmayı birer örnekle açıklamaya çalışalım: Örneğin Baba Mansur Ocağı Dedeleri Taliplerin hizmetlerini görmek üzere kendi aralarında mürşitlik, pirlik ve rehberlik görevlerini paylaşmışlardır. Veya bu görevler farklı ocaklarca paylaşılmaktadır. Bir Şeyh Hasan Ocağı Dedesi bunu şu şekilde açıklamıştır: "*Sarı Saltık'ın mürşidi Ağuiçen'dir. Sarı Saltık da Derviş Cemal'in mürşididir. Yani birbirine bağlıdırlar. Hacı Kureyş'in mürşidi Baba Mansur'dur. Baba Mansurluların mürşidi de Ulu şeyh Ahmed Dede evladıdır. Yani "El ele, el Hakka" birbirine bağlıdırlar.*"

Ocakların birbirine bağlılığı konusu oldukça karmaşıktır. Ocaklar arasındaki bağlılık ilişkisi değişkendir. Örneğin bir yerde A ocağının piri B ocağı iken, bir başka yerde bu ilişki tersine dönebilmekte veya C ocağı A ocağına pirlik yapabilmektedir.

Ocak Ulularının Konumlarını Belirleyen Unsurlar

Yüzyıllardır dilden dile dolaşan menkıbeler ve şecerelerden yola çıkarak Ağuiçen, Baba Mansur, Kureyş Baba,Sarı Saltık, Hıdır Abdal, Şah İbrahim Veli, Hubyar Sultan gibi Dede ocaklarına adlarını veren kutsallık atfedilen şahsiyetlerin bu konumlarını belirleyen üç unsurun bulunduğunu söylemek mümkündür:

SOY

KERAMET

HİZMET

Ocakzade Dedelerin Nitelikleri

Aleviliğin temel ilkelerinin yazılı olduğu "*Buyruk*" kitaplarından, diğer yazılı kaynaklardan ve yaptığımız alan araştırmalarından elde ettiğimiz verilere göre Alevi Dedeleri şu niteliklere sahip bulunmaktaydılar:

- **1. Bir ocaktan (ocakzade) gelmek, yani Evlad-ı Resul olmaları veya hizmet veya keramet yoluyla mürşitlik payesi kazanmış bir erenin soyundan gelen ocakzade bir aileye mensup olmak,**
- **2. Bilgili, eğitici ve terbiye edici (mürebbi) olmak,**
- **3. Adaletli, ahlaklı ve örnek insani özelliklere sahip (mürşid-i kâmil) olmak,**
- **4.Temel inanç esaslarını ve uygulamayı gösteren "Buyruk" kitaplarında yazılı esaslara ve yerleşmiş geleneksel Alevilik esaslarına uyuyor olmak.**

Ocakzade Dedelerin İşlevleri

Geleneksel Alevi toplulukları arasında faaliyet gösteren Dedeler şu işlevlere sahip bulunmaktaydılar:

- **1. Sosyal ve dinsel bakımdan topluma önderlik etme ve davranışlarıyla, yaşantısıyla örnek olma,**
- **2. Toplumu irşad (aydınlatma) ve bilgilendirme,**
- **3. Toplumda birliği ve dayanışmayı sağlamak,**
- **4. Sosyal ve dinsel törenleri (cem, cenaze, evlenme törenleri vb.) yönetme,**
- **5. Adaleti sağlamak , suçluları düşkün etme,**
- **6. İnancı ve gelenekleri uygulamak ve aktarmak,**
- **7. Kutsal güçleri nedeniyle maddi-manevi sorunu olanların, hastaların başvuru yeri olmak.**

OCAKZADELER-SEYYİDLER

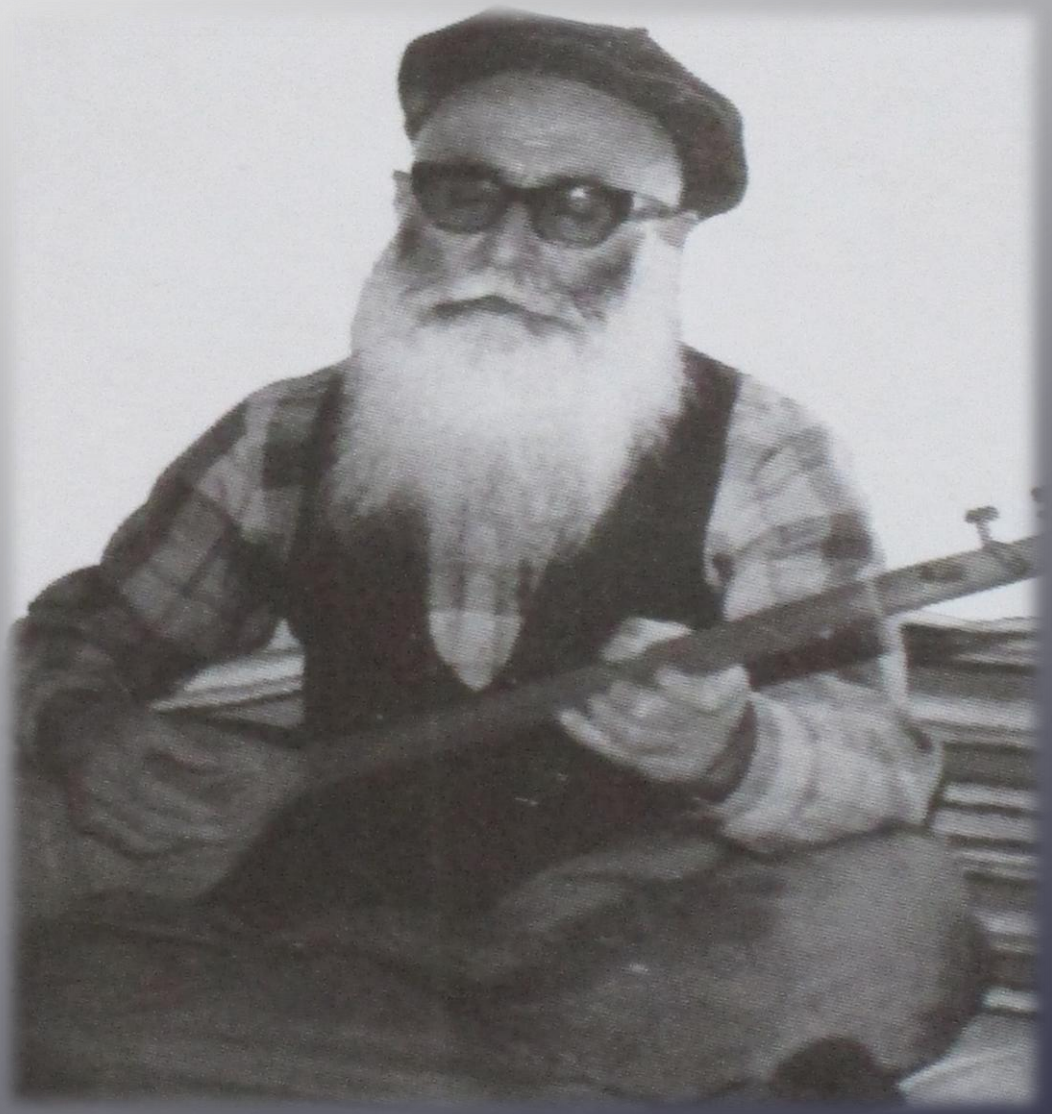

Garip Musa Ocağı'ndan Mustafa Erdoğan ve eşi Nergiz Erdoğan İstanbul, Göztepe'de bulunan Şahkulu Sultan Külliyesi'nde (Fotoğraf: A. Yaman, 3 Mayıs 1997)

Tokat, Görümlü Kasabası’nda Ocakzade Dedelerle (Fotoğraf: A.Yaman, Ekim 2000)

Cumhuriyet sonrasının, aynı zamanda milletvekili de olan tanınmış Dedelerden Hüseyin Doğan Dede (ortada oturan) papyon ve şapkasıyla yeni Dede tipini sergiliyor.
(1960'lı yıllarda Erzincan'da çekilen bu resim Celal Yıldız Dede'den alınmıştır.)

Mehmet Yaman Dede tarafından yayınlanan Gerçekler Gazetesi'nin 1972'de İstanbul'da düzenlediği SULTAN NEVRUZ CEMİ'nde

Aşık Daimi, Hıdır Abdal Sultan Ocağı'ndan büyük mürşid İbrahim Akdağ Dede ve diğer Canlar

Tunceli, Hozat, Karabakır (Bargini) Köyü’nde bulunan Ağuiçen Ocağı’nın Giriş Kapısı

(Fotoğraf: A.Yaman, 3 Kasım 1999)

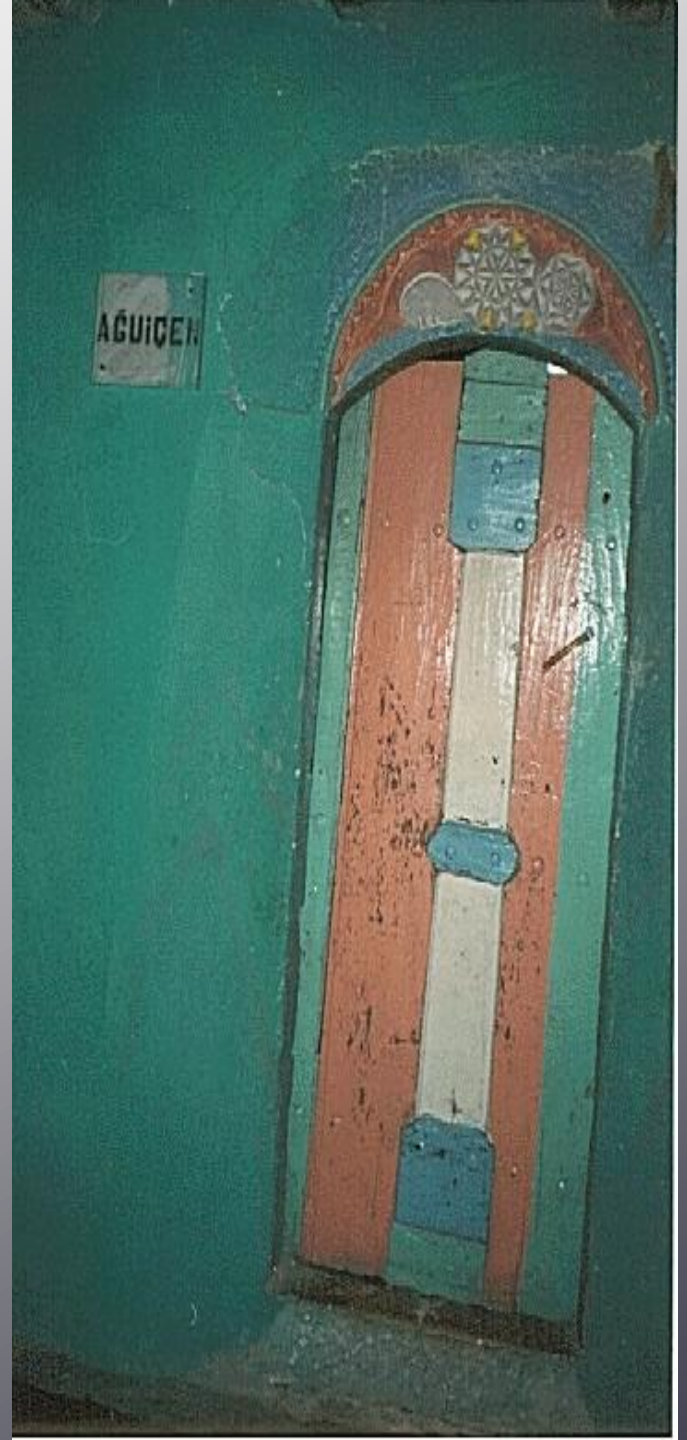

Baba Mansur Ocağı’nın Bingöl’deki Makamı

Hıdır Abdal Sultan Ocağı’nın Merkezi Ocak Köyü ve Erzincan Ocak Köyü’ndeki Türbesi

Anadolu’daki Ocaklarının yani Ocakzade ailelerin ortaya çıkışı hakkında varsayımlar

Anadolu’daki Ocakların yani Dede ailelerinin ortaya çıkışı hakkında Dedebabalar, Çelebiler, ocakzade Dedeler, Babalar ve dikme Dedeler farklı görüşler ileri sürmektedirler. Bu çerçevede daha önceki çalışmalarımızda da vurguladığımız şu varsayımları ileri sürebiliriz:

- **Alevi Ocakları, Hz. Muhammed ve Hz. Ali’den sonra soylarından gelenlerce oluşturuldu.**
- **Alevi Ocakları, Hünkâr Hacı Bektaş Veli zamanında ortaya çıktı.**
- **Alevi Ocakları Şah İsmail zamanında ortaya çıktı.**
- **Anadolu’ya gelen kabilelerin dinsel/siyasal lideri Türkmen Babaları Ocakzade Dede ailelerini oluşturdular.**

BELGE : Eraslan Evlatları’na Ait

Reşadiye’nin Ceğet köyünden Eraslan evlatlarından Ali oğlu Hüseyin Aslan müteaddit defa buraya gelip Dergah-ı Hazret-i Pir’i ziyaret etmiş olmakla Eraslan ocağına bağlı talibanın kendisine lazım gelen hürmet, itaat ve inkiyatta bulunmaları iş’ar bilvesile cümleye mahsus selam ve beyan-ı muhabbet olunur.

7 Aralık 1962 (Veliyeddin Efendi Zade’nin mühürü)

Balıkesirin muhtelif köylerinde mukim Köse Süleyman evlatlarından İsmail dede torunlarından Bektaş oğlu Tahir Sümbül oğuz,Murat oğlu Nebi oğuz,Feyzullahoğlu,Ahmet yüksel, Ali oğlu Kamber Pınar,Süleyman oğlu Ali ve Mehmet Oğuz, Tahir oğlu Bektaş oğuz,Musa oğlu hakkı oğuz ve Mustafa kılınç buraya gelerek İsmail dedeye ait Celaleddin çelebi tarefından verilen icazetnameleri tetkik olundu .Kendilerinin yani köse süleyman evlatlarının çepnilerin rehberi olduklarından çepni aşiretlerinin kendilerine lazım gelen hürmet itaat ve inkiyatta bulunmaları ve pir kapısı burası olduğundan kendileri doğrudan buraya bağlı ~~xxxxxxxxxxxx~~ bulunmaktadırlar. Kendileri her yıl buranın hakkını getirmezler göndermezler ve burayı tanımazlar ise tecdiden verilen bu icazetname iptal ve kendileri küstah addedilirler bu minval üzere hareket edilmesi iş'ar bilvesile cümleye selam ve beyanı muhabbet olunur.

15 Eylul 1963

20/03/2013